

naar Mindanao, later werden die tochten met regelmaat zowel naar Mindanao als naar andere eilanden ondernomen. Bij die gelegenheden werden ook veelvuldig Amerikaanse officieren die een tijdlang als leiders van guerrilla-groepen waren opgetreden, naar MacArthurs hoofdkwartier overgebracht – MacArthur stond er op, persoonlijk te spreken met een ieder die de Filippijnen had kunnen verlaten. Zenders hadden de guerrillagroepen voldoende en ook aan de hoofdzakelijk uit ontwikkelde Philippino's bestaande spionagegroepen konden de nodige apparaten ter beschikking gesteld worden. MacArthurs hoofdkwartier kreeg van april '44 af per dag meer dan honderd geheime telegrammen uit de Filippijnen, '*no sparrow fell there but MacArthur knew of it*', schrijft zijn biograaf, William Manchester.¹

Wat te doen met Vargas, Laurel en de hunnen? Roosevelt zei op een van zijn persconferenties dat zij terzijde geschoven moesten worden en zijn *Secretary of the Interior*, Harold Ickes, onder wiens jurisdictie de archipel viel, ging verder toen hij in '44 in het publiek een gerechtelijke vervolging eiste van de '*timid, craven, opportunistic helots who basely collaborated with the cruel enemy who sought to enslave their people.*'² Dat ging Quezon te ver maar toen hij in september '44 in de Verenigde Staten kwam te overlijden (Osmeña volgde hem op), mocht hij al vertrouwen dat MacArthur, die in eerste instantie het militaire gezag op de Filippijnen zou uitoefenen, een drastisch optreden tegen de collaborateurs met Japan zou nalaten – MacArthur had namelijk in de lente van '43 de voorbereiding van het militair bestuur opgedragen aan een ultra-conservatieve, vermogende Amerikaanse ex-advocaat uit Manila, *Lieutenant-Colonel Courtney Whitney*. '*Professional soldiers tend to be conservative anyway*', aldus Manchester, '*and by the time MacArthur was ready to land on Leyte*' (die landing vond in oktober '44 plaats), '*Whitney had converted most of the staff to reactionarism.*'³

Whitney had nog méér bereikt: in de lente van '43 wenste het Amerikaanse *Office of Strategic Services* (een geheime dienst welke het verzamelen van inlichtingen combineerde met werk in de geest van de Britse SOE-organisatie) ook actief te worden in MacArthurs gezagsgebied waartoe, behalve Sumatra, heel Nederlands-Indië behoorde. Whitney wist dat te voorkomen: '*At his urging the General barred OSS-agents from the Southwest-Pacific, because Whitney suspected that they would aid left-wing guerrillas.*'⁴

Welke moeilijkheden uit MacArthurs beslissing voortvloeiden voor

¹ A.v., p. 340–41. ² Aangehaald a.v., p. 342. ³ A.v., p. 344. ⁴ A.v.